

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการประยุกต์หลักธรรมทางพุทธศาสนาไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพทางการเรียนของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ตลอดจนศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้ และสภาพแวดล้อมของนักศึกษากับการประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนาและศึกษาถึงปัญหา/แนวทางในการส่งเสริมการนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาศักยภาพทางการเรียน วิธีการศึกษานี้ ใช้แบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 และ 3 จำนวน 400 คนจากสถาบันอุดมศึกษา 4 แห่ง ในจังหวัดอุบลราชธานี ระหว่างเดือนมิถุนายน – กรกฎาคม 2548 โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว สถิติวิเคราะห์ความสัมพันธ์สหสัมพันธ์เพียร์สันและสหสัมพันธ์พอยท์ไบซีเรียล

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาได้ประยุกต์หลักธรรมทางพุทธศาสนาไปใช้เพื่อพัฒนาศักยภาพทางการเรียนด้วยการเข้าเรียนด้วยความเต็มใจ (ฉันทะ) มากที่สุด ร้อยละ 45.5 รองลงมา ได้แก่ ส่งงานหรือการบ้านที่อาจารย์มอบหมายให้ครบและตรงตามเวลาที่กำหนดทุกวิชา (วิริยะ) ร้อยละ 38.5 และประยุกต์ใช้ความรู้ที่เรียนในชั้นไปประกอบการดำเนินชีวิตประจำวัน (วิมังสา) ร้อยละ 34.5 ทั้งนี้พบว่า ค่าเฉลี่ยของจำนวนวันในการประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาศักยภาพทางการเรียนของนักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยสะสม ≥ 3.25 สูงกว่านักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยสะสม < 3.25 อย่างเห็นได้ชัด นอกจากนี้ยังพบว่า สภาพแวดล้อมทั้งที่บ้าน สถาบันการศึกษา และสื่อ มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์หลักธรรมทางพุทธศาสนาไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพทางการเรียนของนักศึกษาในระดับปานกลาง และอุปสรรคที่นักศึกษาประสบในการประยุกต์หลักธรรมไปใช้ในการพัฒนาการเรียน ได้แก่ หลักธรรมเป็นภาษาบาลี ทำให้จำได้ยากและไม่เข้าใจ ส่วนแนวทางส่งเสริมให้มีการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้นั้น ร้อยละ 58.7 เสนอให้อาจารย์ยกตัวอย่างเกี่ยวกับธรรมะและสอนแทรกในบทเรียน

This study aimed to determine the application of the Buddhist principles for developing learning potential of students in Ubonratchathani Province; to study the correlation of personal factors, knowledge, and environments with the application of the Buddhist principles; and to search for problems / the ways to promote the application of some Buddhist principles for developing learning potential. Data were collected by using stratified random sampling during 13 June – 1 July 2005 through questionnaires from the 2nd and 3rd year college – students amount of 400 in Ubonratchathani Province. The data were analyzed by using statistics methods : frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, ANOVA, Pearson's Product Moment Correlation, and Point Biserial Correlation.

Research findings were that students utilized some Buddhist principles such as Chantha or aspiration by willing to attend the classrooms 45.5%, Viriya or exertion by submitting assignments on time 38.5%, and Vimongsa or investigation by adapting academic knowledge into everyday life 34.5%. In addition, mean of an application of some Buddhist principles for developing learning potential in students with $GPA \geq 3.25$ was higher than those with $GPA < 3.25$ significantly. As for the environment, it was found that media, institutional, and home environment had positive correlation with the application of some Buddhist principles in the moderate level. In regard to some barriers of application of Buddhist principles for improving students' learning abilities, the study found that all Buddhist principles were technical terms which were difficult to understand. To overcome this, students recommended that the teachers should discuss the Buddhist principles while teaching.